

Elternbrief Ukrainisch / Лист батькам

Як може моя дитина вивчити **2 мови,
німецьку мову і мову, якою
розмовляють у сім'ї?**

Текст: др Міхаела Уліх
Переклад: Лариса Зайцева
Графіка: Зільвія Юсслер

**Staatsinstitut für Frühpädagogik und Medienkompetenz –
IFP München**

Gefördert mit Mitteln des Bundesministeriums des Innern
und des Bayerischen Staatsministeriums für Familie, Arbeit und Soziales

Шановні батьки,

можливо, інколи Ви ставите собі запитання:

«Як може моя дитина вивчити німецьку мову?» або
«Чи може моя дитина з раннього віку вчити дві мови?»,
а також «Чи зможе моя дитина пізніше, наприклад у
школі, правильно говорити та висловлювати власні
думки?»»

Чимало батьків ставлять собі ті чи інші запитання стосовно мовної адаптації дитини. Варто зауважити, що вивченням цієї проблеми уже давно займається багато вчених і педагогів. Ми б хотіли надати Вам деяку інформацію й кілька порад, що стосуються цієї теми.

Що потрібно дітям, щоб вони правильно розвивалися в мовному напрямку?

- **Дітям легко дається вивчення мов**

Якщо Ваша дитина росте у двомовному середовищі (наприклад, удома – одна мова (рідна), у дошкільному закладі – інша (німецька), це дає їй великі можливості в майбутньому. Дослідження свідчать, *що діти з раннього віку можуть учити дві (або навіть три) мови, якщо їх заохочують і підтримують у цьому.*

Якщо батько і мати розмовляють різними мовами, то кожен з них може говорити з дитиною своєю мовою – і це під силу дітям. Однак дуже важливі, особливо для маленьких дітей, так звані чіткі «мовні правила» в сім'ї: дитина має пов'язувати певну мову з певною людиною. І тоді вона починає розуміти: «Мама говорить так, а тато так, а за столом ми говоримо так...».

- **Дитячий садок – це можливість для вашої дитини**

У дитячому садку Ваша дитина навчиться німецької мови та багатьох інших речей, важливих для розвитку мовлення та оволодіння мовою. А пізніше ці навички знадобляться й для школи. Дитячий садок сприятиме розвитку й адаптації дитини. Тому буде дуже добре, якщо Ваш малюк з 3-х років постійно відвідуватиме дошкільний заклад: до початку шкільного віку дитина буде мати достатньо часу, щоб вжитися в німецьку мову. *У дитячому садку вихователі цілеспрямовано розвивають мовлення дитини за допомогою ігор, бесід, пісень, віршів, розповідей і книг.*

Якщо Ваша дитина не знає німецької мови, можливо, спочатку в дитячому садку вона буде шукати друзів серед тих, хто говорить тією ж мовою, що й вона. Це допоможе їй звикнути до ситуації та відчувати себе комфортно. З часом дитина знайде й німецьких друзів.

- **Якою мовою Ви говорите з Вашою дитиною?**

Батьки часто чують пораду: «Розмовляйте з Вашою дитиною німецькою. Це допоможе пізніше уникнути проблем у школі». Це не правильно. *Розмовляйте з дитиною тією мовою, якою Ви природно й спонтанно говорите, яку краще знаєте. Тобто рідною мовою.* У ній Ви знаєте майже всі слова, знаєте, як будуються речення. *Тож Ваша дитина отримає хорошу мовну основу, яка стане в пригоді їй під час вивчення інших мов (наприклад, німецької).*

Мине багато років, перш ніж Ваша дитина буде правильно розмовляти. Це стосується як і рідної мови, так й інших мов.

У деяких дітей спостерігаються періоди, коли вони хочуть говорити тільки однією мовою (наприклад, німецькою). Відповідають німецькою, навіть коли батьки розмовляють з ними іншою мовою. Такі періоди є цілком нормальні. Якщо Ви будете послідовними й спілкуватиметеся з дитиною рідною мовою і вона буде чути цю мову в інших умовах, тоді дитина буде продовжувати вчити цю мову на слух і буде, напевно, пізніше говорити цією мовою.

- **Що Ви можете робити в сім'ї для розвитку мовлення Вашої дитини?**

Повсякденне життя сім'ї важливе для розвитку мовлення дитини: саме в сім'ї вона вивчає свою першу мову. Чим конкретно може допомогти сім'я дитині в розвитку її мовлення?

- **Розмовляти та розповідати із задоволенням**

Мова не піддається тренуванню, вона розвивається в маленьких дітей з кожним днем під час спілкування з дорослими. Вони слухають дорослих і говорять самі. Наприклад, у грі, у розгляданні книг з ілюстраціями, під час їжі, у розмові з іншими людьми, які подобаються дитині. *Щоденне спілкування дуже важливе: розповідайте дитині про Вашу роботу, про бабусю та дідуся, про невеликі події, які сталися з Вами.*

Якщо, наприклад, дитина дивиться, як Ви готуєте їжу, – розповідайте їй про те, що робите, що кладете в каструлю тощо. Радійте тому, що Ваша дитина багато запитує й розповідає про свої враження: що порадувало або засмутило, що сказали їй діти в дитячому садку тощо. Розповідаючи, дитина поступово вчиться виражати словами свої думки та бажання.

Краще за все діти вчаться, якщо не відчують страху перед помилками. Інколи вони придумують слова, грають з мовою. Це їм подобається, і це корисно для мовленнєвого розвитку.

Те, що ви поправляєте дитину, коли вона сказала щось «неправильно», може негативно вплинути на розвиток мовлення. Діти, яких часто поправляють, можуть утратити бажання розмовляти й розповідати. Існує безліч занять, на яких діти багато чого вчаться і їхні мовні здібності розвиваються особливо добре. Перш за все до таких занять належить читання вголос, переказування історій, розглядання книг з картинками, читання віршів, співи.

➤ **Разом розглядати книгу з ілюстраціями**

Якщо батьки зі своєю дитиною часто, краще щоденно, розглядають книгу з ілюстраціями, це позитивно впливає на мовленнєвий розвиток малюка. Коли Ви розглядаєте книгу й говорите рідною мовою, дитина навчається багатьох речей, які стануть їй у пригоді під час вивчення інших мов, а пізніше й у школі. Це доведено багатьма дослідженнями. Можливо, старший брат або сестра, тітка або дідусь теж знайдуть час почитати дитині вголос.

Під час розглядання книги й читання вголос важливо:

- щоб це заняття однаково подобалось і дитині, і дорослому (якщо дорослий починає ставити малюкові запитання, це може зіпсувати йому настрій);
- щоб Ваша дитина якомога більше говорила про малюнки, про історії, що розміщені в книзі, про все, що їй спаде на думку.

У Вас удома немає книжок рідною мовою й Ви не можете їх придбати?

Існують різні можливості дістати книги: є багато ілюстрованих книг німецькою мовою, у яких дуже мало тексту або зовсім його немає. Такі книги Ви можете взяти в бібліотеці або дитячому садку (запитайте у вихователів). Удома можете розглядати ці книги з дитиною, спілкуючись за змістом малюнків рідною мовою. Можливо, Ви з дитиною разом придумаете нову історію? А може, Ваша дитина принесе з дитячого садка книгу й розповість Вам німецькою мовою про картинки та історії, що розміщені в цій книзі.

Сьогодні в бібліотеках є багато книг двома мовами. Якщо Ви добре знаєте німецьку, зможете чергувати читання вголос німецькою та рідною. Буває, що дитина має улюблену книгу, яку постійно прагне розглядати та слухати. Це теж добре – таким чином діти починають відчувати мову.

➤ **Розповідати історії**

Дітям подобаються різні оповідання. У дитини розвивається мовлення, коли вона слухає історію, яку їй розповідає або читає тато, мати, можливо, дядько або дідусь. *Діти вчать розуміти й переповідати історії, що пізніше є дуже важливим у шкільному віці.* Це можуть бути розповіді із повсякденного життя, казки, історії про Ваше дитинство, тобто все те, що подобається Вам і дитині. Як щодо щоденної історії перед сном?

Пісні, вірші дуже важливі для розвитку мовленнєвих здібностей дітей та подобаються їм. Ви ще пам'ятаєте вірші та лічилки з Вашого дитинства?

➤ **Телевізора не достатньо**

Коли дитина дивиться телевізор, вона концентрує свою увагу на зображенні, а не на тому, що в цей час розповідають. *У більшості випадків діти дуже пасивні, коли дивляться телевізор. Тому телевізор – поганий помічник у розвитку мовлення й оволодінні мовою.*

Діти вчать більше, якщо вони слухають казки на аудіоносіях або від дорослих, що читають їм уголос. Якщо Ваша дитина дивиться телевізор, то дуже важливо, щоб Ви обговорили з нею передачу, яку вона переглянула.

➤ **Жити з двома мовами – дітям потрібен приклад**

Батьки – важливий приклад. Багато дітей бачать, як їхні батьки намагаються добре вивчити німецьку мову. Ви можете, наприклад, запитати Вашу дитину, що означає німецькою будь-яке слово або, якщо це можливо, відвідайте мовні курси в дитячому садку. *Це дуже допомагає дітям.* Тоді вони теж зацікавлені й пишаються тим, що вивчають німецьку мову. Діти помічають також *ставлення батьків до рідної мови: чи цінують і зберігають вони її.* Діти звертають увагу на те, чи вважають їхні батьки, що оволодіння двома мовами є дуже важливим.

Мова – це багатство...

Якщо Ваша дитина говорить двома мовами, то вона володіє багатством, яке знадобиться їй у житті та в роботі. І ніхто не зможе позбавити її цього багатства.

Ми бажаємо Вам і Вашій дитині щастя та успіхів у цій справі!